

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม
ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐

วันอังคารที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ – ๑๑.๓๐ น.
ณ ห้องประชุมกิจการยุติธรรม ๑ (JA1) ชั้น ๙ อาคารรัฐประศาสนภักดี
ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม
นางสาวมาตี ธรรมสังข์กุล	อนุกรรมการ
๓. ผู้แทนสำนักงานศาลปกครอง
นายบรรยาย นาคยศ	อนุกรรมการ
๔. ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด
นายกฤษฎา บุญยสมิต	อนุกรรมการ
๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ
พันตำรวจเอก ธนวัตร วัฒนกุล	อนุกรรมการ
๖. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ
นายพนม แฝงฤทธิ์	อนุกรรมการ
๗. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
นางสาวอุไร เชื้อเย็น	อนุกรรมการ
๘. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ศาสตราจารย์ ดร.อิศรา ศานติศาสน์	อนุกรรมการ
๙. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย
นางสาวโสมนัส เจือศรีกุล	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
นางศิริสา ไชยหมาน	อนุกรรมการ
๑๑. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งประธานอนุกรรมการให้ความเห็นชอบ
นางสาวสิริพร พิทยโสภณ	อนุกรรมการ
๑๒. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
นายวัลลภ นาคบัว	อนุกรรมการ

๑๓. นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๔. นางสาวสุวดี ไหลพืงทอง	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๕. นางสุภัทรา ปกาสิทธิ์ วโรตม์สิขขติตต์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.เดชา สังขวรรณ	ติตราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวชุตินฉนทร์ วรเชษฐปัญญา	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
๒. นางสาวชนารัญช ชุนทอง	สำนักงานประมาณ
๓. นายไชยสุวัฒน์ ฤงเงิน	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๔. นางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๕. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๖. นางสาวสวธา สงเพชร	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๗. นางสาวโคภิชฐา จันทรศร	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๐๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ
ประธานได้กล่าวขอบคุณผู้แทนหน่วยงานทุกท่านในการเข้าร่วมประชุมและแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าวันนี้มีอนุกรรมการลาการประชุมจำนวน ๑ ท่าน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.เดชา สังขวรรณ

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม
ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ
กรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ กรอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process)

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ด้วยคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ ดังนี้

๑. เห็นชอบกรอบแนวคิดการกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางกรวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อกำหนดเป้าหมายฯ ใน ๒ ประเด็น ได้แก่ เรื่องการป้องกันปัญหาอาชญากรรมและการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมของประชาชน และเรื่องมาตรฐานและประเด็นพิจารณาในเวทีการประชุมระหว่างประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

/๒. เห็นชอบ...

๒. เห็นชอบประเด็นสภาพปัญหาของกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน และมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการฯ สรุปลสาเหตุของปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรม และปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการเกิดอาชญากรรม อาทิ ตัวผู้กระทำผิด หรือสภาพแวดล้อมต่างๆ รวมถึงการรวบรวมมุมมองจากภาคประชาชนที่สะท้อนสภาพปัญหาในกระบวนการยุติธรรม

๓. เห็นชอบให้มีผู้เชี่ยวชาญดำเนินการทบทวนและกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ เห็นควรให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการสำรวจข้อมูลจากทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนให้ครบถ้วนรอบด้านยิ่งขึ้น และนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาต่อไป

ฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินการจัดทำขอบเขตการดำเนินงาน (TOR) เพื่อจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญเพื่อดำเนินการทบทวนและกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ให้ครอบคลุมและครบถ้วนตามมิติข้างต้นแล้ว พร้อมทั้งดำเนินการประสานและร่วมหารือกับผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณสมบัติสอดคล้องและสามารถดำเนินการได้ตามขอบเขตการดำเนินงาน (TOR) ที่กำหนดขึ้นได้เป็นอย่างดี ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างกระบวนการจัดจ้างผู้เชี่ยวชาญ โดยฝ่ายเลขานุการฯ จะรายงานผลความคืบหน้าการดำเนินงานในที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ ทราบต่อไป

มติที่ประชุม รับทราบ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ การจัดการด้านงบประมาณการวิจัย ตามกรอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process)

สืบเนื่องจากคณะอนุกรรมการฯ เห็นชอบกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ๓ กรอบ เพื่อให้การกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับสถานการณ์วิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทย โดยประเด็นสำคัญของการพัฒนางานในแต่ละกรอบแนวทางฯ ปรากฏดังนี้

กรอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process) มุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัย และการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัย

กรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (ongoing research process) มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย และการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย

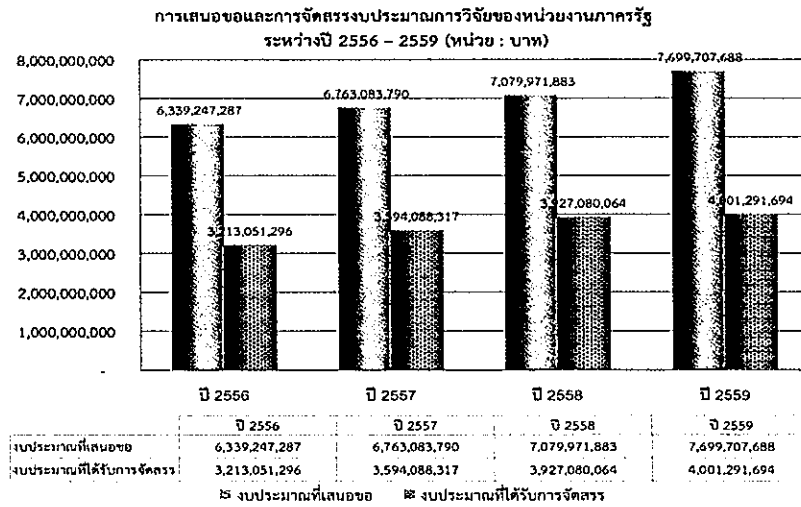
กรอบที่ ๓ กระบวนการหลังการวิจัย (post research process) มุ่งเน้นการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ การประเมินผลสำเร็จ การบูรณาการเครือข่ายและความร่วมมืองานวิจัย

โดยการดำเนินงานตามกรอบที่ ๑ มุ่งเน้นการกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัย และการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัย ซึ่งการกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยอยู่ระหว่างการดำเนินงานและเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัยจึงมีความสำคัญที่จะต้องพิจารณาแนวทางการดำเนินการต่อไป

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้นำเสนอข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาของอนุกรรมการประกอบด้วย

๑. สถานการณ์งบประมาณการวิจัยของประเทศ โดยรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ซึ่งทำหน้าที่ประเมินผลข้อเสนอการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐที่เสนอของบประมาณประจำปี ในระหว่างปี ๒๕๕๖ – ๒๕๕๙ พบว่าการจัดสรรงบประมาณการวิจัยของประเทศได้รับจัดสรรประมาณร้อยละ ๕๐ ของงบประมาณที่เสนอขอ โดยมีแนวโน้มการจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มสูงขึ้น

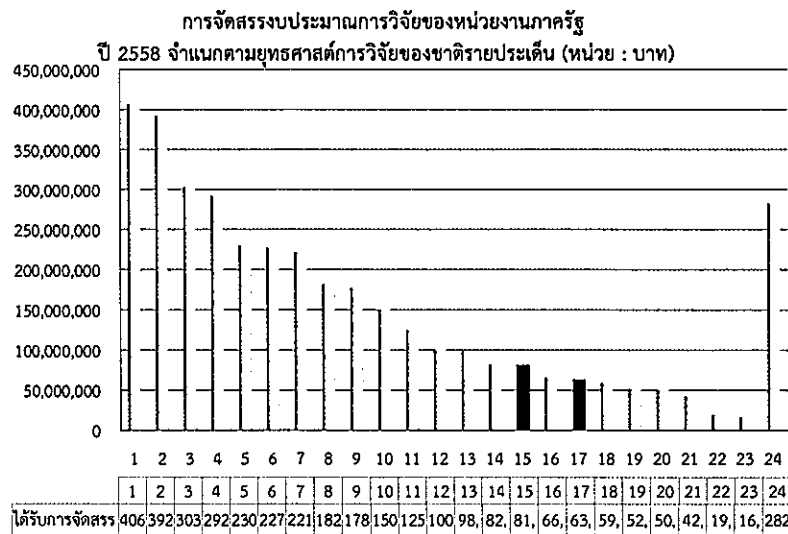
แผนภูมิแท่งที่ ๑ : แสดงภาพรวมการเสนอของบประมาณและการจัดสรรงบประมาณการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐ ระหว่างปี ๒๕๕๖ - ๒๕๕๙

๒. สถานการณ์งบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม ด้วยข้อจำกัดของข้อมูลที่ไม่มีการระบุข้อมูลงบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจน ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ จึงได้รวบรวมฐานข้อมูลงบประมาณการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งสามารถเทียบเคียงงบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมได้ดังนี้

๒.๑ ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้จำแนกตามยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรายประเด็นไว้ ๒๔ ด้าน โดยการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมจะสอดคล้องและใกล้เคียงกับประเด็นที่ ๑๕) การเป็นประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประเด็นที่ ๑๗) ความมั่นคงของรัฐและการเสริมสร้างธรรมาภิบาล รวมงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจำนวน ๑๔๔,๙๔๒,๗๐๓ บาท เมื่อเปรียบเทียบกับงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘ จำนวน ๓,๗๒๘,๓๒๓,๐๓๓ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓.๘๙

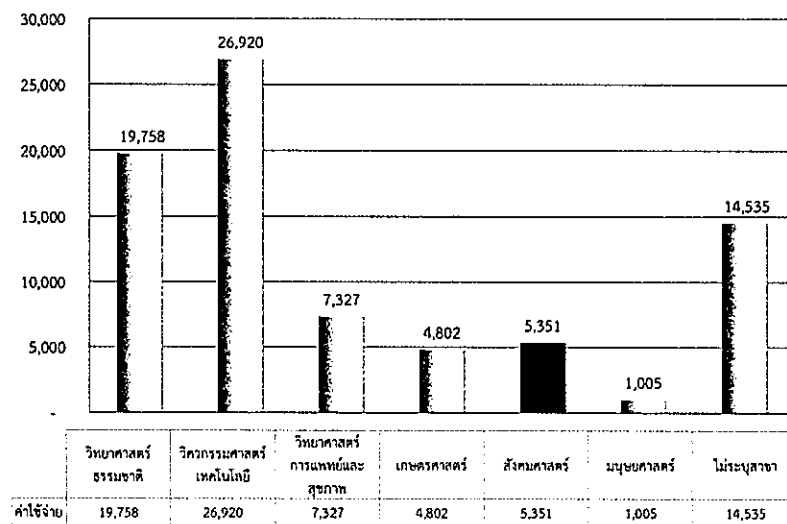
แผนภูมิแท่งที่ ๒ : แสดงการจัดสรรงบประมาณการวิจัยของหน่วยงานภาครัฐ ปี ๒๕๕๘ จำแนกตามยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติรายประเด็น

๒.๒ ข้อมูลจากดัชนีการวิจัย : บันไดสู่การพัฒนาประเทศ ๒๕๕๙ ได้ดำเนินการสำรวจค่าใช้จ่ายและบุคลากรทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศ ประจำปี ๒๕๕๘ โดยจำแนกตามสาขาการวิจัย ตามคำนิยามของ OECD โดยแบ่งเป็น ๖ ประเภท ได้แก่ วิทยาศาสตร์ธรรมชาติ วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์การแพทย์และสุขภาพ เกษตรศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ หากพิจารณาจากการจำแนกค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทยตามสาขาการวิจัยแล้ว จะเห็นว่าค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาด้านกระบวนการยุติธรรม จะสอดคล้องกับสาขาด้านสังคมศาสตร์ จำนวน ๕,๓๕๑ ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายการวิจัยและพัฒนาปี ๒๕๕๘ ทั้งหมดจำนวน ๗๙,๖๙๘ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๑

แผนภูมิแท่งที่ ๓ : แสดงค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย ปี ๒๕๕๘

ค่าใช้จ่ายทางการวิจัยและพัฒนาของประเทศไทย ปี 2558 (หน่วย : ล้านบาท)

๓. ข้อมูลงบประมาณการวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม รายละเอียดปรากฏตามตารางแสดงข้อมูลงบประมาณการวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

ตารางที่ ๑ : แสดงข้อมูลงบประมาณการวิจัยของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ (แบบปกติ) ระหว่างปี ๒๕๕๖ - ๒๕๖๐

หน่วยงาน	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	หมายเหตุ
๑) สำนักงานศาลยุติธรรม	๔,๒๘๐,๐๐๐	๓,๐๐๒,๖๐๐	๔,๔๓๓,๖๐๐	๑,๔๐๐,๐๐๐	๓,๗๐๑,๐๐๐	
๒) สำนักงานอัยการสูงสุด	-	-	-	-	-	- ปี ๕๖,๕๗ วช. สนับสนุนแต่ไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ - ปี ๕๘-๖๐ วช. ไม่สนับสนุน และไม่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ
๓) สำนักงานศาลปกครอง	-	-	-	-	-	- ไม่มีการเสนอของบประมาณในหมวดงบวิจัย

๔) สำนักงาน...

หน่วยงาน	ปี ๒๕๕๖	ปี ๒๕๕๗	ปี ๒๕๕๘	ปี ๒๕๕๙	ปี ๒๕๖๐	หมายเหตุ
๔) สำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ	๓,๒๖๖,๘๐๐	๑,๖๐๔,๔๐๐	๓,๙๗๙,๗๐๐	๙,๙๘๔,๖๐๐	๑๗,๓๓๗,๖๐๐	
๕) กระทรวง ยุติธรรม	๒,๘๖๐,๐๐๐	๒,๕๗๔,๐๐๐	๑๐,๘๓๓,๑๐๐	๑๐,๖๕๖,๑๐๐	๑๐,๓๗๗,๑๐๐	
๖) สถาบันเพื่อ การยุติธรรมแห่ง ประเทศไทย	-	-	๓๖,๓๐๔,๔๐๐	๓๖,๓๐๔,๔๐๐	๓๓,๙๙๐,๐๐๐	
รวมงบประมาณ	๑๐,๔๐๖,๘๐๐	๗,๑๘๑,๐๐๐	๕๕,๕๕๐,๘๐๐	๕๘,๓๔๕,๑๐๐	๖๕,๔๐๕,๗๐๐	

ทั้งนี้ จากสถานการณ์การจัดสรรงบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม
ข้างต้น พบว่าเมื่อเปรียบเทียบงบประมาณการวิจัยในด้านอื่นๆ ถือว่ามีสัดส่วนน้อยและไม่สะท้อนความสำคัญ
ในการสร้างองค์ความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม ดังนั้น เพื่อให้องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยด้านกระบวนการ
ยุติธรรมนำไปสู่การพัฒนาตามเป้าหมายและทิศทางการดำเนินงานของหน่วยงานโดยสอดคล้องกับนโยบาย
ด้านกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ประกอบกับให้การจัดสรรงบประมาณมีความคุ้มค่าและลดความซ้ำซ้อน
ของข้อเสนอการวิจัย การบริหารจัดการงบประมาณการวิจัย ควรจัดทำในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์
ประเด็นการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม และเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดทำค่าของงบประมาณ
ประจำปี พ.ศ.๒๕๖๒ ควรใช้กรอบการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
๒๕๖๐-๒๕๖๑ มาใช้เป็นกรอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ประจำปี ๒๕๖๒ ไปพลางก่อน

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการ
การวิจัยและการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัย ดังนี้

๑. การกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัย

๑.๑ การกำหนดหัวข้อการวิจัยจะต้องคำนึงถึงความต้องการของหน่วยงาน
ร่วมกับการทบทวนการกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยที่อยู่ระหว่างดำเนินการของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งจะทำให้
การจัดสรรงบประมาณการวิจัยมีความคุ้มค่า เนื่องจากเมื่อทำวิจัยเสร็จแล้วจะนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อไป

๑.๒ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ชี้แจงแนวทางสำหรับการจัดทำ
เป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยว่ามีที่มาจากกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) โดยร่างแผนแม่บทฯ ดังกล่าว มีที่มาจาก
การทบทวนสถานการณ์กระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒
และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยมีสาระสำคัญที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การป้องกัน
ข้อพิพาทมากกว่าการปราบปราม กระบวนการยุติธรรมแบบไม่เป็นทางการ (Primary Justice) โดยการนำ
ยุติธรรมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และ Thailand 4.0 (การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้) ซึ่งแผนแม่บทฯ ดังกล่าว
จะมีลักษณะเป็นแผนกลยุทธ์จะทำให้เกิด Impact มากขึ้น โดยกรอบทิศทางการจัดทำร่างแผนแม่บท
การบริหารงานยุติธรรม (ฉบับที่ ๓) จะนำเสนอต่อ กพยช. ในการประชุมวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ นี้
ทั้งนี้ สำหรับเป้าหมายและทิศทางการวิจัยจึงควรมีลักษณะเป็นการวิจัยมุ่งเป้า และมีลักษณะเป็นชุด
โครงการวิจัย ที่หน่วยงานร่วมกันทำ เพื่อตอบรับและสอดคล้องตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่ ๑๒ ในการพัฒนาองค์ความรู้การวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมด้วย

๑.๓ ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ประธานอนุกรรมการกล่าวว่า เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมมีความเกี่ยวเนื่องกันเป็นห่วงโซ่ ดังนั้น การทำวิจัยจึงเป็นเรื่องที่ทุกหน่วยงานต้องร่วมกันทำ โดยมุ่งเน้นประเด็นการนำชุมชน (community) เข้ามามีส่วนร่วม การป้องกันมากกว่าการปราบปราม รวมถึงการขับเคลื่อนบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมให้เกิดการปรับเปลี่ยนทัศนคติ ด้วยการจัดการอบรม หรือการหากลไกอื่นๆ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สำหรับประเด็นดังกล่าวผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมได้เพิ่มเติมในเรื่องของ Human capacity ซึ่งหมายถึงผู้ใช้กฎหมาย และผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย สำหรับผู้ใช้กฎหมายโดยหมายถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐควรส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการอบรมโดยมุ่งปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปฏิบัติงาน (mind set) และสำหรับผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายหมายถึงประชาชน โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมและสร้างกลไกการรับรู้กฎหมายของประชาชน เพื่อให้เกิดสังคมที่เคารพกติกา “รู้กฎหมาย รู้สิทธิ ไม่ผิดกฎหมาย” (Culture of Lawfulness) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวถือเป็นการดำเนินการตาม Doha Declaration (Crime Congress ครั้งที่ ๑๓) ด้วย

๑.๔ เนื่องด้วยมีการจัดทำแผนแม่บทฯ อยู่แล้ว ดังนั้น ควรกำหนดให้การอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านการวิจัยอยู่ในแผนแม่บทฯ และมีการกำหนดตัวชี้วัดที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเห็นความสำคัญของการอบรม ซึ่งระยะแรกอาจเน้นการอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านการวิจัยให้แก่บุคลากรก่อน และต่อมาจึงเน้นการคิดโจทย์ที่มีความชัดเจนเพื่อนำไปสู่การวิจัยเพื่อแก้ปัญหาในกระบวนการยุติธรรมต่อไป

๑.๕ ประเด็นการวิจัยควรมุ่งเน้นให้มีการปฏิรูปองค์กรในกระบวนการยุติธรรมทั้งหมด ไม่ควรมุ่งเน้นการปฏิรูปตำรวจเพียงอย่างเดียว เพื่อให้การปฏิบัติงานขับเคลื่อนไปพร้อมกัน ซึ่งหมายถึงความร่วมมือกันของหัวหน้าหน่วยในแต่ละองค์กรด้วย

๑.๖ การกำหนดประเด็นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหากระบวนการยุติธรรม ควรมีการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นการวิจัย รวมถึงให้มีการจัดทำงานวิจัยแบบชุดโครงการวิจัยเนื่องจากสามารถแก้ปัญหาได้อย่างครอบคลุม แต่ทั้งนี้การจัดทำชุดโครงการวิจัยเพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพมีความจำเป็นจะต้องมีผู้ที่สามารถทำการ Integrate โครงการวิจัยย่อยด้วย .

๑.๗ เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดทำค่าของงบประมาณประจำปี พ.ศ.๒๕๖๒ เห็นว่ากรอบการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ยังสามารถใช้เป็นกรอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ประจำปี ๒๕๖๒ ได้ เนื่องจากกรอบการวิจัยดังกล่าวมีความครอบคลุมในประเด็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในการลดความเหลื่อมล้ำในสังคม การป้องกันอาชญากรรม การนำยุติธรรมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ด้วย รวมถึงประเด็นการวิจัยเพื่อรองรับการเป็นสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่มีความสำคัญด้วยเช่นเดียวกัน

๒. การบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัย

๒.๑ เนื่องจากที่ผ่านมาการเสนอของบประมาณการวิจัยต้องเข้าสู่ขั้นตอนกระบวนการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) อีกทั้งประเด็นการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมถูกรวมไว้กับการวิจัยด้านสังคมศาสตร์ ซึ่งทำให้การจัดสรรงบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไม่ถูกกำหนดให้เป็นประเด็นเฉพาะ ส่งผลให้การจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยปัจจุบันสำนักงานกิจการยุติธรรมได้เป็นผู้รับผิดชอบการจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ ประเด็นการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ เป็นไปได้หรือไม่ที่จะแยกการเสนอของบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมออกจาก วช. เพื่อให้การเสนอของบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมมีความชัดเจนและมี Impact ต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในภาพรวมมากยิ่งขึ้น

๒.๒ ดร.สิริพร พิทยโสภณ ผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าเพื่อให้การจัดสรรงบประมาณการวิจัยของประเทศเป็นไปในภาพรวม ควรใช้กลไกการบูรณาการการวิจัยที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) และสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.) รวมเป็นเจ้าภาพหลัก ทั้งนี้ ให้นำประเด็นการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมไปเพิ่มเติมในแผนบูรณาการงบประมาณการวิจัยให้ชัดเจนมากขึ้น

๒.๓ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมได้ชี้แจงถึงการบริหารงบประมาณด้านการวิจัยว่าในส่วน of ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลรัฐธรรมนูญนั้นมีความคล้ายคลึงกัน ซึ่งเดิมสำนักงานศาลยุติธรรมจะจัดส่งข้อเสนอการวิจัยไปยัง วช. เพื่อพิจารณาให้ความเห็นว่าจะทำหรือไม่ ส่วนการจัดสรรงบประมาณสำนักงานงบประมาณจะจัดสรรเป็นยอดรวมโดยไม่ได้แยกเป็นรายโครงการ ดังนั้น การพิจารณาว่าโครงการวิจัยใดควรดำเนินการสำนักงานศาลยุติธรรมจะเป็นผู้พิจารณาอีกครั้ง ซึ่งปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาโครงการวิจัย โดยไม่ผ่าน วช. ซึ่งใช้งบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรมเอง ทั้งนี้ หาก สกธ. มีการกำหนดเป้าหมาย/ทิศทาง การวิจัยทางสำนักงานศาลยุติธรรมจะปรับหัวข้อการวิจัยให้สอดคล้องต่อไป โดยงานวิจัยของสำนักงานศาลยุติธรรมจะเป็นงานวิจัยที่ดำเนินการเองและการจ้างที่ปรึกษา ซึ่งยังคงมีปัญหาในการนำผลงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติด้วยเช่นกัน

๒.๔ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมถึงการจัดสรรงบประมาณการวิจัยในปัจจุบันซึ่งแบ่งได้ ๓ กรอบ ดังนี้

๒.๔.๑ กรอบงบประมาณตามแผนบูรณาการการวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งมี วช. และ สวทน. ร่วมเป็นเจ้าภาพหลัก โดยแบ่งเป็น ๔ เป้าหมาย คือ ๑) ด้านอุตสาหกรรม ๒) สังคม ๓) สุขภาพ ๔) โครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร มาตรฐาน โดย สวทน. จะรับผิดชอบเป้าหมายที่ ๑ ส่วน วช. จะรับผิดชอบด้านสังคมและวิจัยพื้นฐาน

๒.๔.๒ กรอบงบประมาณ เป็นงบวิจัยพื้นฐาน โดยจะได้รับการจัดสรรประมาณ ๑๐ - ๑๗ ล้านบาทต่อปี ซึ่ง วช. จะเป็นผู้จัดส่งให้หน่วยงานโดยตรง

๒.๔.๓ กรอบการวิจัยมุ่งเป้า รวมถึงโครงการท้าทายไทย จะอยู่ในเป้าหมายที่ ๒ โดยเป็นการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม ชุมชน ความมั่นคงและคุณภาพชีวิตประชาชน ซึ่งจะประกอบด้วยหลายหัวข้อ โดยในปี ๒๕๖๒ จะผลักดันให้มีประเด็นด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมด้วย โดยมี สกธ. เป็นหน่วยงานรับผิดชอบ ดังนั้น สกธ. ต้องมีเตรียมความพร้อมในฐานะหน่วยงานบริหารทุนด้วย ซึ่งการจัดทำคำขอในกรอบการวิจัยมุ่งเป้านี้ จะเป็นในลักษณะ Block Grant ซึ่งต้องมีการจัดทำโครงการเพื่อรองรับการเสนอขอของงบประมาณด้วย

๒.๕ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การเสนอขอของงบประมาณการวิจัยต้องผ่านการพิจารณาจาก วช. และส่งต่อให้สำนักงานงบประมาณเพื่อพิจารณาจัดสรรงบประมาณต่อไป โดยเป็นการดำเนินการตามกรอบงบประมาณตามแผนบูรณาการการวิจัยและนวัตกรรม ถือเป็น การเสนอของงบปกติ โดยหน่วยงานเป็นผู้จัดทำคำขอของงบประมาณเอง ส่วนกรอบการวิจัยมุ่งเป้าหน่วยงานบริหารทุนจะเป็นผู้จัดทำคำขอของงบประมาณ โดยการวิจัยมุ่งเป้านี้ จะอยู่ในเป้าหมายที่ ๒ ของแผนบูรณาการการวิจัยและนวัตกรรม และที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าเพื่อให้ประเด็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรผลักดันให้ประเด็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมจะอยู่ในเป้าหมายที่ ๒ ซึ่ง สกธ. เองก็พร้อมที่จะเป็นหน่วยงานบริหารทุนต่อไป

๒.๖ ผู้แทนสำนักงบประมาณได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ได้สอบถามไปยังเจ้าหน้าที่สำนักงบประมาณที่รับผิดชอบแผนงานบูรณาการวิจัยแล้ว ได้รับการยืนยันว่างบประมาณการวิจัยในทุกด้านควรอยู่ในแผนบูรณาการการวิจัยและนวัตกรรม ซึ่งปัจจุบันการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมจะอยู่เป้าหมายที่ ๓ วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้าง/สะสมองค์ความรู้ หากเป็นไปได้ควรผลักดันการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมไปอยู่ในเป้าหมายที่ ๒ การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา เนื่องจากในอนาคตมีแนวโน้มได้รับการสนับสนุนงบประมาณมากกว่า อีกทั้ง กรอบการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ทั้ง ๖ ด้าน ที่คณะรัฐมนตรีมีมติให้ความเห็นชอบแล้วนั้น มีประเด็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมซึ่งจะสอดคล้องกับเป้าหมายที่ ๒ ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม สามารถใช้เป็นกรอบแนวทางในการเสนอของบประมาณได้ อย่างไรก็ตามในการพิจารณาของสำนักงบประมาณยังคำนึงถึงผลการพิจารณาของ วช. เป็นข้อมูลสำคัญประกอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณด้วย

๓. ประเด็นเพื่อการพัฒนาการจัดทำงานวิจัย

๓.๑ ต้องปรับเปลี่ยนวิธีคิดในการวัดผลสำเร็จของการจัดทำงานวิจัย โดยวัดความสำเร็จของงานวิจัยจากประสิทธิภาพของการทำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์มากกว่าการวัดความสำเร็จจากการทำวิจัยแล้วเสร็จเป็นชิ้นๆ

๓.๒ ผลสำเร็จของการจัดทำงานวิจัยที่แท้จริงควรสะท้อนให้เห็นว่าสามารถนำมาแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเป็นรูปธรรม

มติที่ประชุม:

๑. เห็นชอบแนวทางการบริหารจัดการงบประมาณการวิจัย โดยแบ่งเป็น ๒ กรอบ

๑.๑ กรอบงบประมาณปกติ ใช้กลไกการบูรณาการงานวิจัยที่ วช. และ สวทช. เป็นเจ้าภาพหลัก โดยให้เพิ่มเติมประเด็นด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

๑.๒ กรอบงบประมาณวิจัยมุ่งเป้า ให้เพิ่มเติมประเด็นด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เป็นประเด็นการวิจัยด้านที่ ๒๔ เพิ่มเติมจาก ๒๓ ประเด็นเดิม

๒. เห็นชอบให้นำกรอบวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ทั้ง ๖ ด้าน มาใช้เป็นกรอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ประจำปี ๒๕๖๒ ไปพลางก่อน

๔.๒ กรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ กรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (ongoing research process)

ตามที่คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ในคราวการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๐ มีมติเห็นชอบกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ๓ กรอบ ในกรณีนี้ เพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัย ทั้ง ๓ กรอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความต่อเนื่อง ฝ่ายเลขานุการฯ จึงพัฒนาแนวคิดการดำเนินงานตามกรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (ongoing research process) โดยเห็นควรให้มีการกำหนดกระบวนการที่ดีในการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย เพื่อกำกับ ควบคุมและพัฒนาคุณภาพงานวิจัยให้มีความถูกต้องเป็นมาตรฐาน เพื่อให้สามารถนำผลจากการวิจัยมาใช้อ้างอิงหรือเป็นข้อมูลเบื้องต้นที่มีความ

นำเชื่อถือประกอบการตัดสินใจในระดับนโยบายสำหรับการพัฒนา ปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาด้านกระบวนการ ยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ทำการศึกษ โดยได้ทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ กรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการศึกษาวิจัย (ongoing research process) ดังนี้

๑. แนวทางการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยตามยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนา กระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๖๑ โดยสรุปประเด็นสำคัญเพื่อการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย ดังนี้

- ศึกษาแนวทางการสร้างกระบวนการตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัย รวมถึง แนวทางการติดตามผลการดำเนินงาน

- ศึกษาแนวทางการประเมินผลโครงการวิจัยที่แล้วเสร็จ เพื่อรับทราบความคุ้มค่า ของการดำเนินการ รวมถึงการประเมินผลการนำไปใช้ประโยชน์

- จัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านการวิจัย

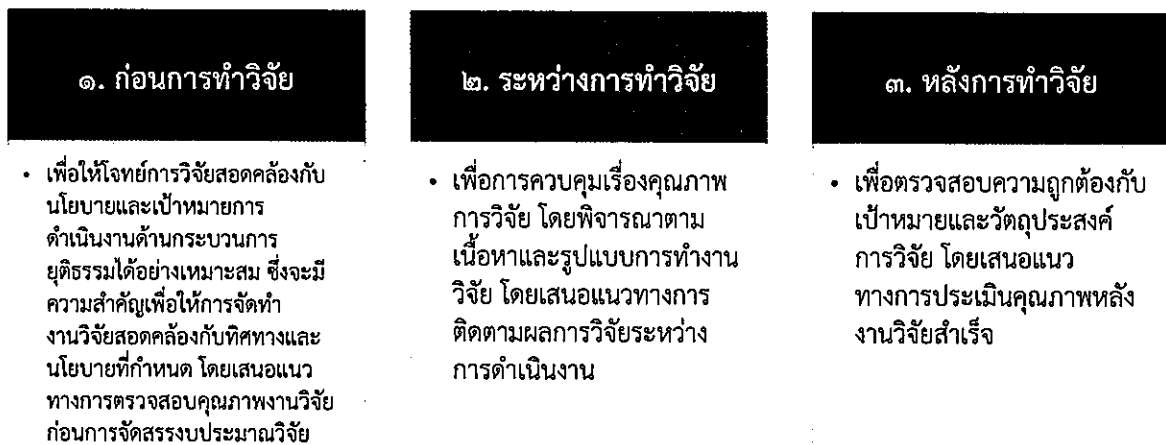
- ส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ

- ติดตามความคืบหน้าในการดำเนินการวิจัยและการบริหารโครงการวิจัย

- จัดกิจกรรมการยกย่องเชิดชูนักวิจัย เพื่อเป็นแรงกระตุ้นและสร้างขวัญกำลังใจ

๒. แนวทางการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย ด้วยปัจจุบันการกำหนดมาตรฐานคุณภาพ งานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปและเป็นสากลมีค่อนข้างน้อย ในกรณีนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ขอนำเสนอกรอบ การพัฒนาคุณภาพงานวิจัย จำแนกเป็น ๓ ส่วนหลัก ตามแผนภาพที่ ๑

แผนภาพที่ ๑ กรอบการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย

๓. การกำหนดคุณภาพงานวิจัยของหน่วยงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ

๓.๑ การดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยของประเทศไทย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานกิจการ ยุติธรรม (สกธ.) พบว่ามีการกำหนดแนวทางการตรวจสอบและการประเมินงานวิจัย โดยส่วนใหญ่หน่วยงานที่มี หน้าที่จัดสรรงบประมาณงานวิจัยจะต้องมีประเด็นวิจัยสอดคล้องตามนโยบายหรือกรอบวิจัยที่หน่วยงาน กำหนด และประเมินรายละเอียดโครงการในลักษณะกระบวนการดำเนินงานวิจัยภาพรวม เช่น การแสดง

/จบประมาณ...

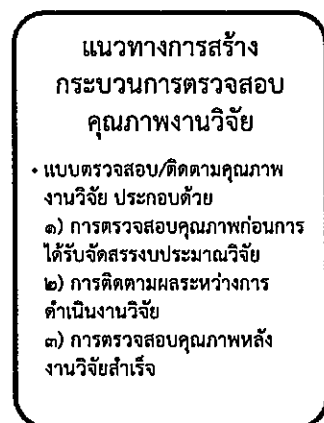
งบประมาณ วิธีการวิจัย ระยะเวลา เป้าหมาย และผลผลิตเป็นหลักสำคัญ แต่ไม่ได้เน้นการพิจารณาในแง่ความถูกต้องของระเบียบวิธีวิจัย ความสอดคล้องระหว่างกระบวนการทำวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อนำไปสู่คำตอบที่ได้รับ รวมถึงปัจจัยสำคัญอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำงานวิจัย เช่น ด้านจริยธรรมในการจัดทำงานวิจัย คุณภาพในทางเทคนิค ความเหมาะสมของเนื้อหา รูปแบบวิธีการวิจัย และผลการวิจัยเป็นที่ยอมรับและสอดคล้องตามมาตรฐานและวิธีการสากลที่มีการปฏิบัติในการศึกษาทางวิชาการ (อาทิ จริยธรรมการวิจัยในคน) เป็นต้น รวมถึงการตรวจสอบคุณภาพงานวิจัยภายหลังเสร็จสิ้นฉบับสมบูรณ์ ว่ามีความถูกต้องในเนื้อหาและคุณภาพตรงตามมาตรฐานและระเบียบวิธีการวิจัยหรือไม่ อย่างไร

๓.๒ การดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยของต่างประเทศ ได้แก่ *The international Development Research Centre (IDRC)* หรือศูนย์การพัฒนางานวิจัยระหว่างประเทศ ของประเทศแคนาดา และ *Committee for the Evaluation of Research (CIVR)* ซึ่งเป็นคณะกรรมการเพื่อการประเมินผลงานวิจัยของประเทศอิตาลี จะพบว่ามุ่งเน้นในประเด็นเรื่องความถูกต้องของเนื้อหา จริยธรรม และระเบียบปฏิบัติในการวิจัยอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้โดยคำนึงถึงสภาพบริบทและสถานการณ์ทางสังคมที่เอื้อและส่งผลต่อการจัดทำงานวิจัยด้วย เพื่อให้งานวิจัยที่ได้รับงบประมาณ มีคุณภาพ สามารถดำเนินการวิจัยได้จริง และที่สำคัญเนื้อหาของงานวิจัยมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการจัดทำงานวิจัยที่มีคุณภาพในมิติต่างๆ เหล่านี้เป็นประเด็นที่องค์การระหว่างประเทศให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

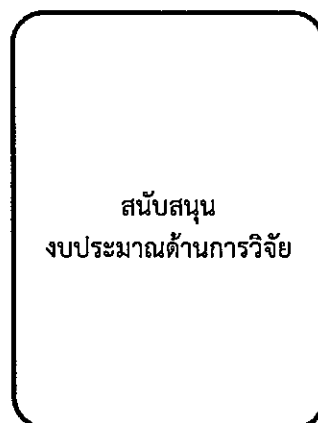
จากการศึกษาและทบทวนข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ฝ่ายเลขานุการฯ จึงขอเสนอกรอบการพิจารณา กรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (ongoing research process) แบ่งเป็น ๒ ประเด็นตามแผนภาพที่ ๒ ซึ่งกระบวนการตรวจสอบคุณภาพทั้งสามส่วนจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ดีในเรื่องการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไป

แผนภาพที่ ๒ ข้อเสนอเพื่อพิจารณากรอบการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ กรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการวิจัย (ongoing research process)

การพัฒนาคุณภาพงานวิจัย (Substance)

ระบบสนับสนุนการวิจัย (Infrastructure)

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้ร่วมอภิปรายและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาคุณภาพงานวิจัยและขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติ กรอบที่ ๒ กระบวนการระหว่างการศึกษาวิจัย (ongoing research process) ดังนี้

๑. แนวทางการพัฒนาคุณภาพงานวิจัยที่จัดทำขึ้นสามารถเป็น Guideline สำหรับหน่วยงานนำไปปฏิบัติเพื่อขับเคลื่อนงานวิจัยไปสู่การปฏิบัติได้

๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้ให้ข้อมูลสำหรับการติดตามการดำเนินงานวิจัยของ วช. ว่าแบ่งเป็น ๒ ประเภท ๑) เป็นงบประมาณที่หน่วยงานได้รับการจัดสรรโดยตรง วช. จะติดตามผลการดำเนินงานผ่านระบบ NRMS เท่านั้น ๒) เป็นงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรจาก วช. ซึ่งจะจัดทำเป็นสัญญาให้ทุนและมีคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน ๕-๗ คน ติดตามทุกระยะ โดยมีการแบ่งเป็น ๔ ครั้ง และหากผลการดำเนินงานไม่มีความคืบหน้าจะไม่เบิกจ่ายงบประมาณให้จนกว่าจะแล้วเสร็จ หรือได้มีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อสังเกตของคณะกรรมการ ทั้งนี้ หากนักวิจัยมีการดำเนินการเกิน ๓ ปีงบประมาณ จะไม่สามารถดำเนินการวิจัยต่อได้

๓. ผู้แทนสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทยได้ให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิจัยดังนี้

๓.๑ ปัญหาที่พบเกิดจากกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของภาครัฐ รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดของ กพร. ที่มุ่งเน้นให้มีการจัดส่งงานวิจัยให้แล้วเสร็จทันเวลามากกว่าการคำนึงถึงการนำผลงานวิจัยไปใช้จริง ประกอบกับกระบวนการดังกล่าวต้องมีกรรมการจัดจ้างและกรรมการตรวจรับ ที่ผ่านมากรรมการตรวจรับจึงเป็นเจ้าหน้าที่ของ TIJ เอง ซึ่งอาจไม่มีองค์ความรู้และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าว โดยในส่วนของกรรมการตรวจรับนั้นค่อนข้างหาผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่สามารถให้ข้อเสนอแนะกับนักวิจัยได้ยาก

๓.๒ สำหรับการกำหนดโจทย์วิจัยของ TIJ นั้น จะพิจารณาว่าจะต้องมีการเผยแพร่งานวิจัยเรื่องใดก่อน ซึ่งเป็นโจทย์วิจัยที่ได้มาจากการประชุมในเวทีต่างๆ โดยจะเห็นว่างานวิจัยของ TIJ จะมุ่งเน้นการเผยแพร่ทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้น คุณภาพของผลงานวิจัยจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ในบางครั้งจึงต้องมีการจัดจ้าง Editor เพื่อตรวจสอบการวิจัยอีกครั้งก่อนเผยแพร่ ซึ่งทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นด้วย

๓.๓ การจัดจ้างเพื่อดำเนินการวิจัย ประสบปัญหาว่าทีมวิจัยไม่มีความเข้าใจในประเด็นการวิจัยที่แท้จริง ในบางครั้งจึงต้องไปร่วมดำเนินการกับทีมวิจัยด้วย

๔. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ให้ข้อมูลการดำเนินการวิจัยและสนับสนุนการพัฒนาวิจัยของหน่วยงานว่า สำนักงานฯ ไม่ได้มุ่งเน้นการทำวิจัย การทำงานวิจัยที่ผ่านมาจะเป็นประเด็นที่ได้รับมาจากนโยบายว่าประเทศมีปัญหาเรื่องใด โดยใช้งบประมาณแผ่นดินและจากเงินทุนหมุนเวียน มีกองพัฒนากฎหมายเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งใช้วิธีจัดจ้างทำวิจัยและประสบปัญหาเช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นที่นักวิจัยไม่เข้าใจประเด็นวิจัยที่แท้จริง ส่งผลให้การตรวจรับงานเป็นไปด้วยความล่าช้า

๕. ผู้แทนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้ให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนาวิจัย ดังนี้

๕.๑ เห็นว่ากระบวนการจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐที่มีการกำหนดเรื่อง Timeframe ส่งผลต่อนักวิจัยและหน่วยงานให้ทุนด้วย เนื่องจากจะต้องมีผลผลิตของงาน ดังนั้น ในส่วนของ

กระบวนการติดตาม สกว. จึงได้กำหนดว่าหากนักวิจัยดำเนินการล่าช้า ต้องมีการขอขยายระยะเวลา งานวิจัยทุกเรื่องต้องมีการจัดทำ Summary report รวมถึงต้องมีการจัดจ้าง Editor เพื่อเรียบเรียงภาษา และ สำหรับการตรวจรับงานวิจัยหน่วยงานให้ทุนจะต้องไม่มี Hidden agenda ต้องยอมรับผลการวิจัยที่ได้ ทั้งนี้ เห็นว่าการติดตามการวิจัยนั้นเป็นวิธีการเฉพาะที่แต่ละหน่วยงานจะกำหนดขึ้น

๕.๒ กระบวนการหลังการวิจัย เมื่อทำวิจัยเสร็จแล้วจะต้องมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่ชัดเจน และมุ่งเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ทั้งในด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านพาณิชย์ และด้าน สื่อสารสังคม

๕.๓ เพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปตามกำหนดเวลา อาจกำหนดให้การจ่ายค่าตอบแทนนักวิจัยเป็นลักษณะ Man-day อีกทั้งหน่วยงานให้ทุนควรติดต่อ/ประสานหน่วยงานให้ข้อมูลสำหรับนักวิจัยไว้ล่วงหน้า เพื่อให้การดำเนินการวิจัยไม่ต้องใช้เวลามากเกินไป

๖. ศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ประธานอนุกรรมการได้ให้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการพัฒนางานวิจัย ดังนี้

๖.๑ หน่วยงานให้ทุนควรมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงหัวข้อการวิจัย เพื่อให้การจัดทำข้อเสนอการวิจัยของผู้รับทุนสอดคล้องกับหัวข้อการวิจัยอย่างแท้จริง และเมื่อได้รับการคัดเลือกแล้ว ควรจัดประชุมระหว่างหน่วยงานให้ทุนและนักวิจัยอีกครั้ง เพื่อชี้แจงผลผลิตที่หน่วยงานให้ทุนต้องการได้รับ หรือเงื่อนไข/ข้อกำหนดที่นักวิจัยจะต้องปฏิบัติตาม รวมถึงผลที่ได้รับหากไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้แล้วเสร็จตามวัตถุประสงค์

๖.๒ การกำหนดให้มี Public Hearing เพื่อเป็นการทวนสอบผลการวิจัยก่อนแล้วเสร็จ หรือการกำหนดให้มี Reader หรือการเผยแพร่งานวิจัย (Publication) ผ่านทางเว็บไซต์หรือในรูปแบบของบทความผ่านวารสารต่างๆ ถือเป็นส่งเสริมให้นักวิจัยมีคุณภาพได้อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ หน่วยงานให้ทุนควรกำหนดเป็น requirement และแจ้งให้นักวิจัยทราบก่อนดำเนินการวิจัยด้วย

๗. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้ได้ข้อมูลในส่วนของ สกธ. เพื่อสนับสนุนการพัฒนางานวิจัยว่า ปัจจุบันนอกจากคณะกรรมการตรวจรับงานวิจัยตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุฯ แล้ว สกธ. จะมีการจัดหาผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณางานวิจัยด้วย พร้อมกับกำหนดให้การจัดทำงานวิจัยทุกเรื่องนักวิจัยจะต้องสรุปผลที่ได้จากการศึกษาให้อยู่ใน one-paper เพื่อทาง สกธ. จะนำไปจัดทำในรูปแบบของ Infographic เผยแพร่ต่อไป

๘. สำหรับการเสนอผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมต่อ กพยช. ตามกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมทั้ง ๓ กรอบ ได้แก่ กระบวนการก่อนการวิจัย กระบวนการระหว่างการศึกษาวิจัย และกระบวนการหลังการวิจัย ที่ประชุมเห็นว่าให้นำเสนอผลการดำเนินงานตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ โดยจัดทำเป็นรูปแบบรายงาน (Report) พร้อมกันทั้ง ๓ กรอบ เพื่อให้ กพยช. เห็นชอบในภาพรวมทั้งหมด ทั้งนี้ การรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ในการประชุม กพยช. ในวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ให้นำเสนอ กพยช. พิจารณาเฉพาะประเด็นกรอบวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๑ ทั้ง ๖ ด้าน มาใช้เป็นกรอบการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ ประจำปี ๒๕๖๒ เท่านั้น

มติที่ประชุม:

เห็นชอบแนวทางการสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย ประกอบด้วย

๑. การตรวจสอบคุณภาพก่อนได้รับการจัดสรรงบประมาณวิจัย
๒. การติดตามผลระหว่างการทำงานวิจัย
๓. การตรวจสอบคุณภาพภายหลังจากงานวิจัยสำเร็จ

ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการกำกับดูแลงานวิจัย เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการงบประมาณ และการนำไปใช้ประโยชน์ด้วยอีกทางหนึ่ง พร้อมทั้งมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการรับข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของอนุกรรมการ เพื่อเพิ่มเติมแนวทางดังกล่าวให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ระเบียบวาระที่ ๕ เรื่องอื่นๆ
 ไม่มี

เลิกประชุมเวลา ๑๑.๓๐ น.

(นางสาวสุวดี ไหลพิงทอง)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นางอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม)
ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม
อนุกรรมการและเลขานุการ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม